

RISK OCH KRISKOMMUNIKATION I EN POLARISERAD INFORMATIONSMILJÖ

BENGT JOHANSSON

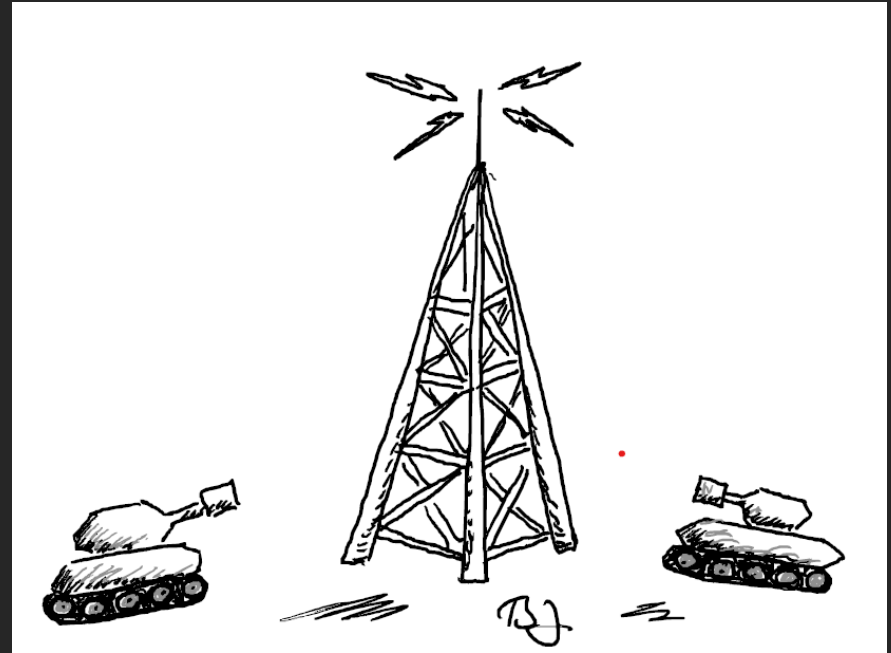
En ny kommunikationsmiljö

- Från en konsensusorienterad tid.....

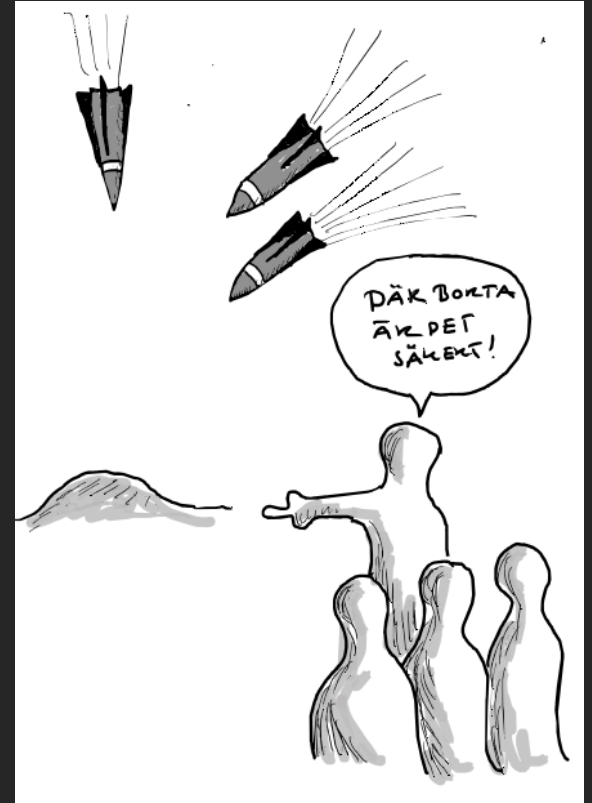
En ny kommunikationsmiljö

- Från en konsensusorienterad tid.....
- ....till en polariserad.
- 1) Förstörarna

En ny kommunikationsmiljö

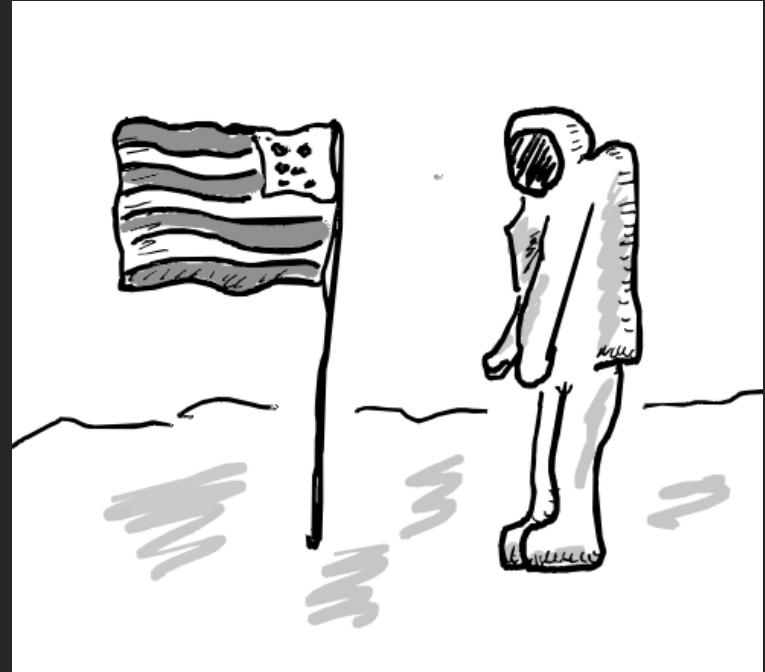
- Från en konsensusorienterad tid.....
- ....till en polariserad.
- 1) Förstörarna

En ny kommunikationsmiljö

- Från en konsensusorienterad tid.....
- ....till en polariserad.
- 1) Förstörarna
- 2) Låglitarna

“Det där
har aldrig
hänt!”

#kavla upp

#kavlaupp

JONAS
GARDÉLL

?

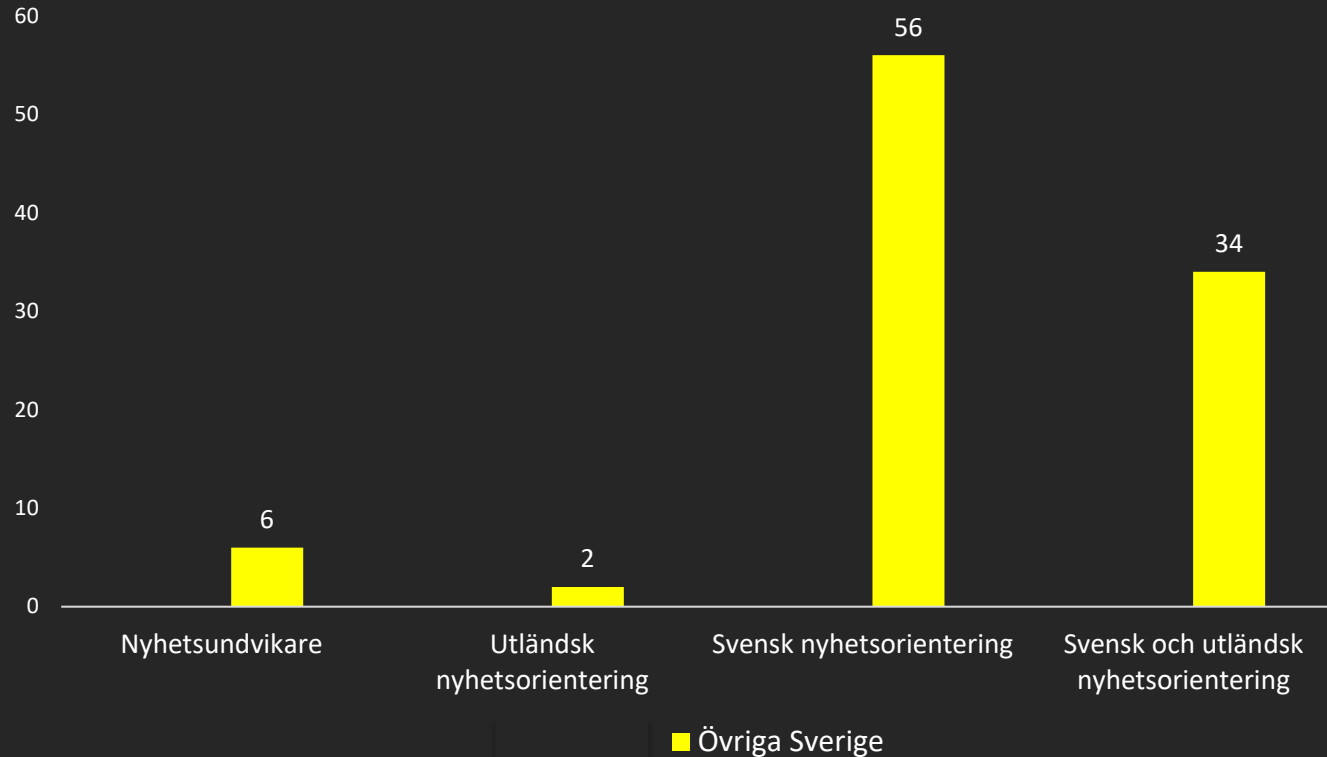

JIMMIE
ÅKESSON

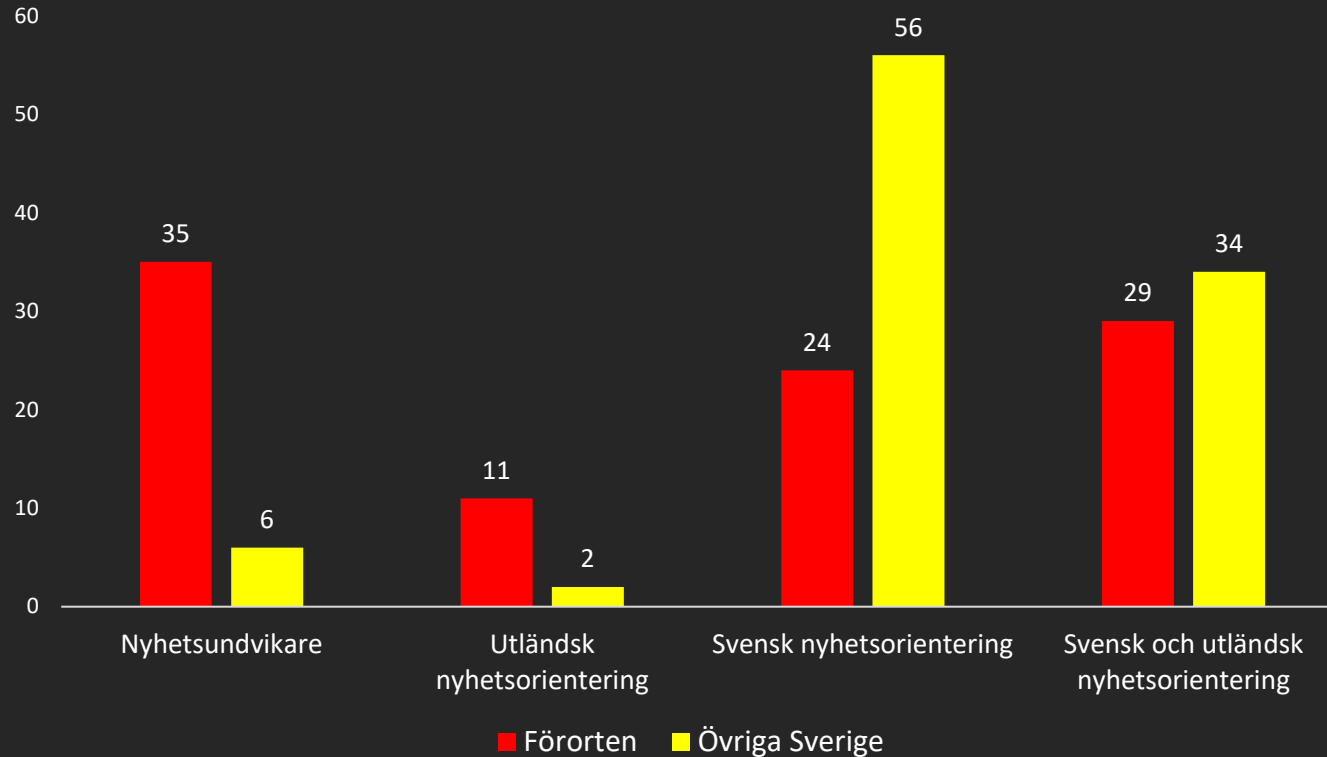
- Från en konsensusorienterad tid.....
- ....till en polariserad.
- 1) Förstörarna
- 2) Låglitarna
- 3) Utanförskaparna

Nyhetssökare och nyhetsundvikare

Nyhets sökare och nyhetsundvikare

Vad lärde vi oss från Örebro?

- **Enkät till örebroare och övriga svenskar några veckor efter attentatet**
  - kännedom och tro på rykten
  - bedömning medier och myndighetskommunikation
  - informationssökning
  - oro för liknande attentat
- **Intervjuer med journalister och redaktörer**
  - Medieetik och arbetsrutiner

Massskjutningen i Örebro

- **4 Februari 2025 – Campus Risbergska**
  - 10 döda, 6 skadade
  - Största massskjutningen i Sverige
  - Förövaren – Rickard Andersson begick självmord
- **Direkta konsekvenser**
  - Informationsvakuum
  - Rykten
  - Stor etisk press på journalister
  - Stort medieintresse

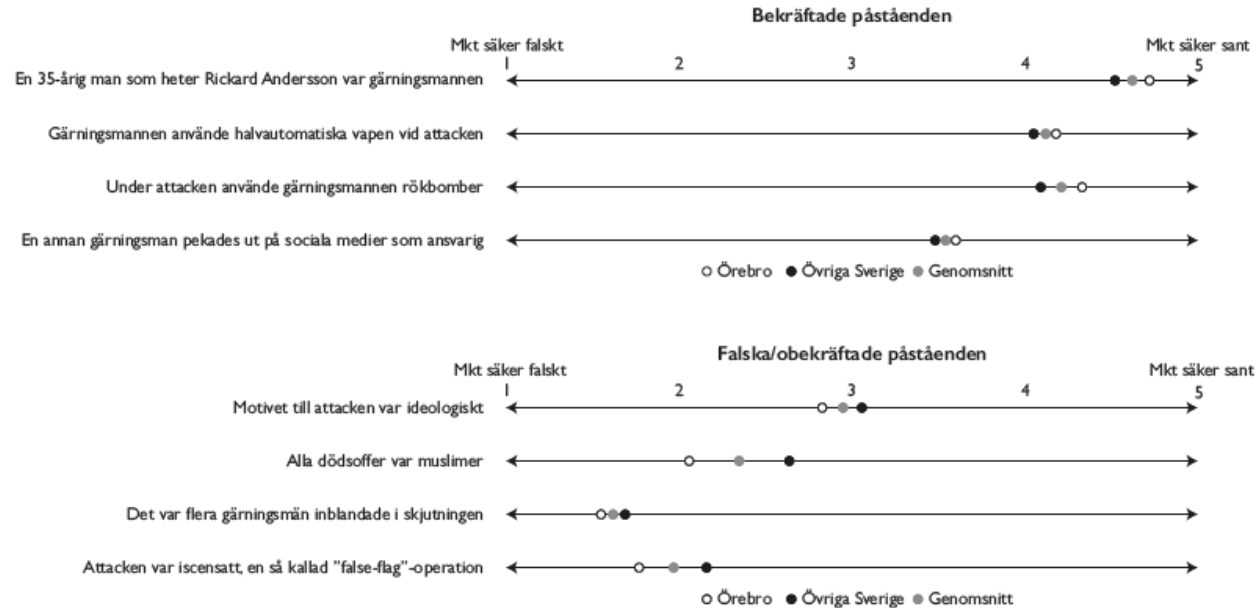
Vad lärde vi oss från Örebro?

- Traditionella medier spelar fortfarande roll
- Förtroendet är fortfarande högt för både myndighetskommunikation och journalistik
- Rykten sprids alltid
- De som är nära har mer koll

Tror man på rykten?

Figur 1. Bedömning om uppgifterna är sanna eller falska (medelvärde).

Kommentar: Frågan löd: Strax efter skolskjutningen spreds olika uppgifter om attacken. I vilken utsträckning tror du att dessa uppgifter är sanna eller falska?
Källa: Medborgarpanelen 2025.

Några små experiment om osäkerhetsmarkörer

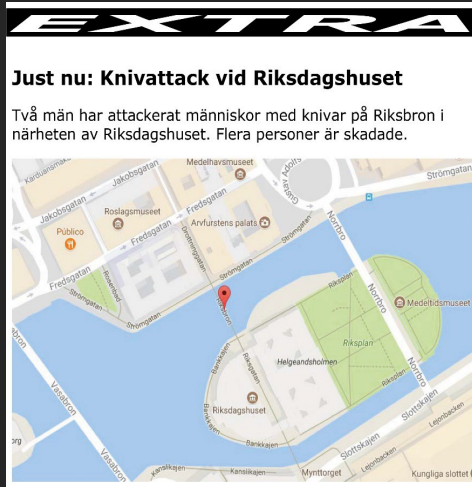
Sohlberg, J., Johansson, B., & Esaiasson, P. (2020). [Did It Really Happen? How the Public Interprets Journalistic Disclaimers.](#) *Journalism & Mass Communication Quarterly.*

Sohlberg, J., & Johansson, B. (2020). ["Uppgifterna om det misstänkta knivdådet är ännu osäkra..." Ett experiment om användandet av journalistiska osäkerhetsmarkörer.](#) JMG: Göteborgs universitet.

Om vikten av att vara tydlig - osäkerhetsmarkörer

- **Osäkerhetsmarkörer** är språkliga uttryck som signalerar att talaren eller skribenten inte är helt säker på informationen, eller vill uttrycka försiktighet.
- ”enligt *obekräftade* uppgifter...”
- ”*uppgifter* till Aftonbladet gör gällande.....”
- ” Det är *ännu oklart* vad som orsakat branden.”
- ” Statsministern *uppges* ha informerats om händelsen.”

Nyhet om knivattack utan osäkerhetsmarkörer

Nyhet om knivattack med osäkerhetsmarkörer

Nyhet om knivattack med starka osäkerhetsmarkörer

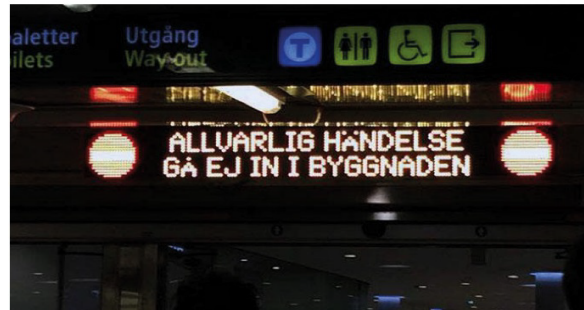

Vad betyder kriskontext?

EXTRA

Många skadade vid explosion utanför Stockholms centralstation

En lastbil har exploderat vid ingången till Stockholms centralstation. Explosionen inträffade vid åttatiden på onsdagsmorgonen.

Enligt polis och ambulanspersonal har flera personer bekräftats döda och många personer är allvarligt skadade. Räddningsarbetet pågår fortfarande.

Polisen utreder händelsen som en terrorattack.

Förövarna är fortfarande på fri fot.

Funkar osäkerhetsmarkörer?

- Nja.....
- När det inte är i ett krissammanhang funkar det om man tar i ordentligt (starka osäkerhetsmarkörer)
- I en kris funkar det inte – man ser inte skillnad mellan säkra och osäkra nyheter
- MEN – man tror inte mer på nyheterna i en kris utan mindre.
- Nyheter i en kris tror man mindre på – oavsett om de markeras som säkra eller osäkra

Vad tar vi med oss?

- Sverige är fortfarande ett höglitarland – men med sprickor
- Traditionella medier är trots allt helt centrala för risk och kriskommunikation – spridning av desinformation är mindre
- Rykten, desinformation och misinformation sprid mer med sociala medier/alternativa medier – de driver trafik
- I en polariserad informationsmiljö kan man aldrig vara tydlig nog

That's all folks!

Bengt Johansson
University of Gothenburg
Sweden
bengt.johansson@jmg.gu.se